

*B. Kogut Akademia WSB, Polska**J. Ziobro Wyższa Szkoła Prawa i Administracji - Rzeszowska Szkoła Wyższa, Polska*

WYBRANE PROBLEMY WSPÓLDZIAŁANIA ELEMENTÓW SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA POWSZECHNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Streszczenie: Współczesne środowisko bezpieczeństwa powszechnego charakteryzuje się dynamicznym rozwojem zagrożeń dla człowieka i jego cennych wartości (życia, zdrowia, majątku, środowiska naturalnego), wynikającym w głównej mierze z postępu cywilizacyjnego oraz zmian klimatycznych, jakie w jego efekcie następują w środowisku naturalnym. Fakty te sprawiają, że zapewnienie bezpieczeństwa powszechnego to skomplikowany proces, w którym uczestniczą organy władzy oraz podmioty publiczne i społeczne, świadczące różnorodne usługi ratownicze i pomocowe, w chwili materializacji wspomnianych zagrożeń. Duża różnorodność zagrożeń, ich rodzajów, a także skali natężenia występowania oraz oddziaływania sprawiają, że uzyskanie akceptowalnego poziomu bezpieczeństwa wymaga wielopłaszczyznowej i wielowymiarowej współpracy wszystkich organów i instytucji (publicznych, społecznych, gospodarczych) odpowiedzialnych za jego zapewnianie i utrzymanie. W opracowaniu zaprezentowano problematykę realizacji wspólnych przedsięwzięć wybranych elementów systemu bezpieczeństwa powszechnego funkcjonującego w Rzeczypospolitej Polskiej. Z uwagi na przedstawione powyżej okoliczności dokonano również analizy możliwości współdziałania elementów systemu bezpieczeństwa powszechnego między sobą oraz z otoczeniem. Określono także czym jest bezpieczeństwo powszechne przyjmując, że ma związek z otoczeniem cywilizacyjnym i środowiskiem naturalnym, w którym obywatele i ich wspólnoty nie odczuwają zagrożeń swego istnienia ani podstawowych interesów życiowych, ze względu na zapewnienie przez państwo formalnych, instytucjonalnych i praktycznych gwarancji ochrony prowadzących do społecznie akceptowalnego poziomu ryzyka. Przedstawiono również analizę stosowanych rozwiązań organizacji współdziałania dokonując jednocześnie ich oceny skuteczności i efektywności.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, zagrożenia, współdziałanie, ratownictwo, straż pożarna, policja, prawo, administracja.

Ostatnie lata obfitują w dramatyczne wydarzenia godzące w bezpieczeństwo wielu podmiotów. Towarzyszy im stale rosnąca potrzeba zdobywania wiedzy z zakresu bezpieczeństwa, przez coraz szersze rzesze ludzkie. Nie ma w tym nic dziwnego. Każdy ma wszak prawo do bezpiecznego życia, każdy się na miarę swych możliwości o nie troszczy.

Człowiek aktywnie działający w świecie przyrody chce i ma prawo żyć bezpiecznie. Ma on jednak świadomość tego, że podlega prawom przyrody, które wcale nie gwarantują mu bezpieczeństwa. Przeciwnie, wymuszają takie działania, które zapewniłyby mu możliwość wpływu na otoczenie, dając poczucie w miarę niezakłóconego bytowania, przetrwania i rozwoju. Gdy postawimy potrzebę bezpieczeństwa obok innych potrzeb (fizjologicznych, samorealizacji, szacunku itp.) jako kategorie podstawowe, życie człowieka wymaga jego

aktywności, ukierunkowanej na zaspokojenie wszystkich potrzeb. Bezpieczeństwo jak również odczuwane poczucie bezpieczeństwa stanowi w hierarchii Abrahama Maslowa jedną z podstawowych potrzeb człowieka oraz jego egzystencji.

Niezależnie od zakładanego pryzmatu spojrzenia na wybraną przez nas społeczność, uwzględniając genezę powstania, czy też jej wielkość a także wzajemne powiązania staramy się stworzyć dla niej odpowiednie warunki do jej bezpiecznej egzystencji. Powyższy proces możemy zaobserwować zarówno w małych społecznościach (lokalnych), jak również w społecznościach większych, wynikających z odpowiedniego podziału administracyjnego czyli gminnych, powiatowych czy też wojewódzkich.

Jest oczywistym, że zmieniają się warunki naszego życia. Wraz z dokonywanymi przeobrażeniami zmieniają

Інформація про авторів:

Kogut Bogusław, adiunkt, doktor inżynier

Akademia Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej, Polska

bogkog@gmail.com, + 48 601 404 468

Ziobro Jan, prodziekan – zastępca dyrektora Kolegium Administracji i Bezpieczeństwa; doktor inżynier

Wyższa Szkoła Prawa i Administracji - Rzeszowska Szkoła Wyższa, Polska

jziobro@poczta.onet.pl, + 48 608 513 205

się warunki bezpieczeństwa, zarówno w skali mikro, jak i makro. Dotychczasowe postrzeganie zagrożeń jest w ciągłym procesie ewolucji na miejsce dawnych, które wygasły, pojawiają się nowe jeszcze bardziej złożone. Nie zawsze pozytywne konsekwencje rozwoju cywilizacyjnego sprawiają, że mamy szereg zagrożeń bezpiecznego bytu. W ślad za tym dokonuje się szeregu podziałów możliwych (potencjalnych) niebezpieczeństw, które mogą niekorzystnie zmienić istniejący stan rzeczy. W tej sytuacji jest sprawą zrozumiałą, że społeczeństwo ma szerokie spektrum potrzeb i oczekiwań wobec organów władzy, administracji rządowej i samorządowej.

Zarówno bezpieczeństwo, jak i zagrożenia podlegają gwałtownym i dynamicznym przeobrażeniom. Troska o bezpieczeństwo oraz wszechobecne poczucie zagrożeń spowodowane wzrostem przestępczości, rozbudowującymi się organizacjami mafijnymi i terrorystycznymi¹, prezentowaniem w mediach scen przemocy oraz nasilającymi się zjawiskami agresji w zachowaniach ludzi, katastrof i awarii technicznych wymusza poszukiwanie metod gwarantujących likwidację lub chociażby ograniczenie negatywnych zjawisk. Jednak mimo szerokiego zainteresowania problemami bezpieczeństwa nie wypracowano dziś jednolitego, uporządkowanego systemu pojęciowego, który w zależności od intencji autorów przekazu, prezentuje szerokie lub wąskie pojmowanie zagadnienia nie dając możliwości określenia ich zakresów.

Systematycznie rosnący poziom zagrożeń oraz zmieniający się ich charakter wywołują potrzebę ciągłej kooperacji wielu podmiotów, które z mocy prawa posiadają możliwość wzajemnego wspierania się w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom pozostającym w sferze właściwości współdziałających podmiotów oraz likwidacji skutków tych zagrożeń. Wsparcie to dotyczy zarówno sfery poznawczej, jak i utylitarnej.

Przyjmując, iż zasadniczym motywatorem działań są właśnie potrzeby, można stwierdzić, że ich zaspokojenie zmusza ludzi do efektywnego współdziałania z innymi. Przyczyną tego jest fakt, że w otaczającym nas świecie trudno wskazać pojedynczych ludzi czy też niewielkie ich grupy, które byłyby w pełni samowystarczalne i mogły samodzielnie funkcjonować i zaspokajać podstawowe potrzeby, bez odwoływania się do współdziałania z innymi. Toteż współdziałanie, współpraca czy wzajemne wspieranie się są wszechobecne w naszym codziennym życiu, a rozwój społeczeństw jest ściśle związany ze wzrostem wspomnianych, wzajemnych zależności.

Bez wątplenia „działania służące zapewnieniu bezpieczeństwa układają się zwykle w pewien dość skomplikowany system, z zależnymi od siebie podsystemami. Oznacza to, że można wyselekcjonować różne zagrożenia oraz wynikające stąd różne systemy bezpieczeństwa. Mówi się także o bezpieczeństwie

indywidualnym i zbiorowym (systemy – narodowe, państwowe, regionalne, grupowe, koalicyjne itp.), lub wewnętrznym i zewnętrznym. Oznacza to, że dotyczą one różnych dziedzin życia i działalności ludzkiej. Odzwiedleniem tych uwarunkowań jest wyróżnianie różnych rodzajów bezpieczeństwa. W każdym jednak wypadku tworzenie systemu bezpieczeństwa ma na celu zmniejszenie ludzkich obaw i strachu przed tym co niesie przyszłość”. Jednym z takich systemów jest system bezpieczeństwa powszechnego.

Bezpieczeństwo powszechne to proces zapewnienia przez podmioty bezpieczeństwa na każdym poziomie organizacyjnym ochrony życia, zdrowia, dóbr i środowiska w sytuacjach zagrożeń. Biorąc pod uwagę, że pojęcie bezpieczeństwa powszechnego możemy tłumaczyć zróżnicowanie, jednakże za kluczowe należy uznać stwierdzenie, że jest to stan w którym zapewnienie ochrony życia, zdrowia, mienia a także środowiska przed szeroko rozumianymi skutkami katastrof technicznych jak również klęsk żywiołowych.

Mówiąc o bezpieczeństwie powszechnym, należy również wspomnieć o organizowanym przez państwo systemie bezpieczeństwa powszechnego, który jest jednym z podsystemów funkcjonujących w obszarze bezpieczeństwa narodowego. System bezpieczeństwa powszechnego to zespół norm i gwarancji prawnych oraz sposób zorganizowania organów władzy i administracji publicznej i innych osób prawnych, stwarzający formalne i praktyczne warunki ochrony obywateli przed zjawiskami groźnymi dla życia i zdrowia lub powodującymi zniszczenie środowiska, straty materialne oraz minimalizowania ich skutków i kształtowania otoczenia sprzyjającego harmonijnemu i zrównoważonemu rozwojowi społeczeństwa. Tak szeroko sformułowana definicja pozwala nam dojść do wniosku, że system bezpieczeństwa powszechnego tworzą w sposób praktyczny wszystkie organy państwowe, a także administracja państwowa i samorządowa, jak również formacje i służby. Należy również zwrócić uwagę na to, że cele działania systemu bezpieczeństwa powszechnego pokrywają się z tymi, które określają funkcjonowanie systemu ochrony ludności.

Bezpieczeństwo powszechne jest wynikiem zespołu warunków, w których społeczeństwo nie odczuwa presji zagrożenia awariami technicznymi lub tymi, które związane są siłami przyrody. A zatem uprawnione wydaje się stwierdzenie, że podsystem bezpieczeństwa powszechnego – będący częścią systemu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa – jest zbiorem organów władzy i administracji publicznej, metod oraz sposobów działania związanych z ochroną życia i zdrowia obywateli oraz majątku narodowego

przed skutkami klęsk żywiołowych i katastrof technicznych.

Utrzymanie bezpieczeństwa powszechnego na właściwym poziomie wymaga więc podejmowania szeregu działań systemowych mających na celu:²

- zapobieganie zagrożeniom i ich skutkom;
- minimalizowanie ryzyka zagrożeń i ich skutków;
- przygotowanie systemów reagowania odpowiednich do możliwych zagrożeń;
- skuteczne reagowanie w przypadku wystąpienia zagrożeń;
- przygotowanie i realizację programów odbudowy.

Współczesne wymagania stawiane systemowi bezpieczeństwa powszechnego kładą szczególny nacisk na jego spójność i jednolitość w warstwie koordynowania działań i wspólnych procedur, w szczególności: planowania, ratowniczych, łączności i wymiany informacji, szkolenia i wyposażenia.

Zapewnienie bezpieczeństwa powszechnego wiąże się w dużej mierze również z odpowiednim poziomem współdziałania podmiotów, które są ustawowo powołane do realizacji zadań w zakresie szeroko pojętego bezpieczeństwa. Spróbujmy obecnie poznać samo pojęcie współdziałania, zgodnie z Praktycznym słownikiem współczesnej polszczyzny, współdziałanie należy rozumieć „działanie, pracę wspólną z kimś, funkcjonowanie razem z innymi”. W podobnym tonie pojęcie to definiuje *Słownik języka polskiego*, który podkreśla trzy aspekty prezentowanego terminu:

- współdziałanie jako działanie, wspólne pracowanie z kimś, pomaganie komuś w jakiejś działalności;
- współdziałanie jako wywieranie wpływu na coś, przyczynianie się do czegoś razem z innymi czynnikami;
- współdziałanie mechanizmów, narzędzi, czyli funkcjonowanie razem z innymi.

Zdaniem Bogusława Kaczmarka „problematyka współdziałania może być rozpatrywana w aspekcie ogólnym i ekonomiczno-organizacyjnym. W znaczeniu ogólnym oznacza ono „przyczynianie się do czegoś”, „współpracę z kimś”. W aspekcie organizacyjno-ekonomicznym dotyczy różnego rodzaju związków tworzonych między jednostkami lub grupami społecznymi, które dążą w tym samym czasie do realizacji wspólnego celu lub wzajemnie umożliwiają sobie osiągnięcie celów rozbieżnych.

Współdziałanie jest uporządkowanym oddziaływaniem o permanentnym charakterze, obejmującym długookresowe transakcje przepływu zasobów między organizacjami i umożliwiające osiągnięcie celów, których samodzielna realizacja wymagałaby zaangażowania znacznie większych środków i sił, a w niektórych przypadkach byłaby niemożliwa.

Kontynuując rozważania dotyczące problematyki współdziałania należy zauważyć, że według Bogusława Bembenka, charakteryzującymi je cechami są: wzajemna zgodność celów partnerów, komplementarność działań, pozytywne znaczenie dla osiągania przez partnerów wspólnych celów, wspólna realizacja zadań cząstkowych, dobrowolność współpracy (swoboda wstąpienia i wystąpienia), formalność bądź nieformalność oraz zachowanie ekonomicznej i prawnej samodzielności uczestniczących partnerów.

Biorąc pod uwagę powyższe możemy powiedzieć, że do najważniejszych przesłanek współdziałania zalicza się:

- zorientowanie na działania w interesie publicznym lub dla dobra wspólnego,
- funkcjonowanie w tym samym otoczeniu lokalnym, regionalnym,
- osobiste stosunki międzyludzkie.

Wskazane wyżej okoliczności dowodzą, że współdziałanie jest przejawem współpracy na rzecz wspólnego celu opartego na identyfikacji z tym celem, zaufaniu, lojalności i działaniu w interesie wszystkich uczestników przy zachowaniu zaakceptowanych reguł komunikowania się i rozwiązywania konfliktów. Istoty współdziałania należy zatem upatrywać w akceptacji i uznawaniu przyjętych celów grupowych jako wspólnych priorytetów, w których realizację angażuje się wszystkie zasoby i umiejętności pozostające do dyspozycji.

Współdziałanie zawiera w sobie pojęcie współpracy (*cooperation*) i oznacza skoordynowane działanie nakierowane na realizację zadań cząstkowych wynikających z podziału pracy lub powiązań międzyorganizacyjnych powstałych w wyniku zawieranych umów i porozumień, ułatwiających a niejednokrotnie wręcz umożliwiających realizację określonych zadań³. Współdziałanie określane jest też jako wszelkiego rodzaju powtarzające się i względnie trwałe powiązania między organizacjami, których wyrazem są różne formy wspólnego działania i prawnoorganizacyjne formy integracji. Podkreślić należy iż ważnym elementem współdziałania jest jego sformalizowanie. Specjaliści zajmujący się tą problematyką zaliczają współdziałanie do działań nie władczych w administracji, stwierdzając, że formą działania administracji państwowej, wyrosłą z konieczności jej rozszerzonych działań, jest działalność społeczno-organizatorska, mieszcząca w sobie wielokierunkową działalność społeczno-polityczną realizowaną przez organy państwowe i organizacje społeczne. Przyjmując współdziałanie jako jedną z nie władczych form działania administracji można wskazać, iż podstawą prawną podejmowania działań może być nawet ogólna norma kompetencyjna. Jednak skłaniałoby się raczej ku twierdzeniu, że najlepszą formą prawną (nie władczą) jest zawieranie porozumień administracyjnych.

Porozumienia te wynikają najczęściej z potrzeb współdziałania podmiotów, które wykonują określony zakres zadań kompetencyjnie zbliżonych. Porozumienie administracyjne jest szczególną formą (instytucją) prawa administracyjnego, która ma—charakter zbliżony do umowy cywilnoprawnej. Stosunki tylko między dwoma organami administracji Stanowi ono akt regulujący i nie wywołuje bezpośrednich skutków w sferze zewnętrznej. Podkreślić należy, że porozumieniem mogą być objęte tylko i wyłącznie zadania leżące w granicach kompetencji organu administracji rządowej, który jest jego stroną. Podstawą zawierania takich aktów prawnych są odpowiednie przepisy kompetencyjne, przewidujące możliwość, a czasem wręcz wskazujące na obowiązek współdziałania organów. Można więc stwierdzić, że porozumienie administracyjne przyczynia się do rozwoju współpracy organów państwa, zwłaszcza w tych sferach, gdzie działania samodzielne nie przynosiłyby zadowalających efektów. Nigdy jednak dokument ten nie może zmieniać ani też uchylać ustawowo określonej odpowiedzialności. Oczywiście sama deklaracja współdziałania, nawet przy najlepszej woli stron porozumienia, nie zapewni wymiernych efektów. O efektywności można mówić wtedy, gdy podjęte działania prowadzą do osiągnięcia zamierzonego celu przy możliwie najmniejszych nakładach. Znaczący wpływ na efektywność podejmowanych działań ma prawidłowa organizacja organów współdziałających. Dla właściwego przebiegu współpracy ważny jest również właściwy obieg informacji pomiędzy współdziałającymi podmiotami. Dlatego też właściwe rozpoznanie zamiarów, gromadzenie i szybkie przekazywanie informacji ma duże znaczenie dla skutecznego przeciwdziałania wszelkim niekorzystnym zjawiskom.

Występujące współcześnie zagrożenia w zakresie bezpieczeństwa powszechnego stanowią przesłankę do podjęcia współdziałania szeregu podmiotów, które podejmuje się po to, aby łatwiej, szybciej, jak najmniejszym nakładem sił i środków osiągnąć zakładany cel działania. Współdziałanie w systemie bezpieczeństwa powszechnego polega na uzgodnionym co do celu, czasu i miejsca użyciu sił i środków, jakimi dysponują wszystkie podmioty uczestniczące w działaniach podejmowanych w celu zwalczania zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego lub usuwania ich skutków. Działania te będą prowadzone w celu jak najlepszego wykonania określonego zadania, którym bez wątpienia będzie minimalizacja szkodliwych dla ludności, mienia oraz środowiska naturalnego skutków, będących następstwem zaistniałego zagrożenia. Istotą takiego działania jest konieczność zorganizowania połączonych działań, zintegrowanie i skoordynowanie wysiłków, które łączy wspólny cel i chęć jego osiągnięcia. Dlatego tak bardzo ważne jest, by wszystkie podejmowane działania były skonkretyzowane w takim stopniu, aby wszyscy uczestnicy tego procesu wiedzieli, jaką pełnią rolę i jakie konkretne zadania wykonują.

Spełnienie tego warunku może dać pewność, że działania te przyniosą zamierzony efekt. Każdy uczestnik tego działania winien otrzymać dane dotyczące treści zadania, jakie należy zrealizować, oraz informacje o czasie i miejscu jego wykonania.

Interesującym przykładem wspólnych działań podejmowanych na rzecz bezpieczeństwa jest współdziałanie Policji z Państwową Strażą Pożarną. Podjęcie takich wspólnych działań było możliwe w wyniku działań Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej, który w dniu 12 czerwca 2001 roku podpisał porozumienie z Komendantem Głównym Policji o *współdziałaniu Państwowej Straży Pożarnej i Policji*. W zawartym porozumieniu określone zostały zasady współdziałania między tymi formacjami, które zostały zobligowane m.in. do: konsultowania sytuacji i zjawisk stanowiących potencjalne zagrożenie; konsultowania projektów planów ratowniczych i planów działania w warunkach zagrożeń; wymiany informacji o podmiotach posiadających specjalistyczny sprzęt do usuwania skutków zdarzeń; wzajemnego alarmowania, ostrzegania i zapewnienia prawidłowego obiegu informacji o zaistniałym zdarzeniu; bieżącego koordynowania działań; wykonywania, zgodnie ze swoimi kompetencjami, czynności na miejscu zdarzenia.

Policja odgrywająca rolę podmiotu wspomagającego przy prowadzeniu akcji ratowniczych przez Państwową Straż Pożarną zobligowana jest do: alarmowania i ostrzegania poprzez uzyskiwanie, przetwarzanie i przekazywanie informacji o zdarzeniu na potrzeby kierowania, dowodzenia i współdziałania; przekazywania informacji i komunikatów o zagrożeniach przez policyjne systemy łączności czy urządzenia rozgłaszające; a także udostępnienia policyjnych środków łączności innym organom i służbom na potrzeby ratownicze w celu przekazywania informacji o zagrożeniach. Ponadto Policja jest zobowiązana do wykonywania czynności porządkowych poprzez: umożliwienie swobody wyjazdu i dojazdu jednostkom ratowniczym; organizowanie i informowanie o objazdach rejonów zagrożonych; pilotowanie transportów sił ratowniczych, pojazdów wywożących rannych w przypadku zaistnienia utrudnień przy ich przemieszczaniu; egzekwowanie przepisów i poleceń kierujących działaniami ratowniczymi; niedopuszczanie do zakłócania porządku, tworzenia się zbiegowisk i zapobieganie objawom paniki; pomoc w organizowaniu zbiórek lub miejsc parkowania pojazdów służących do ewakuacji; ochronę mienia porzuconego, ewakuowanego lub zebranego w miejscach pomocy humanitarnej; uzyskiwanie i przekazywanie informacji o miejscach pomocy medycznej i miejscach przechowywania mienia; a także prowadzenie wykazów ofiar i ich identyfikowania.

Obowiązkiem Policji jest także bezpośredni udział w akcji ratowniczej, poprzez udzielanie pomocy podczas ewakuacji osób poszkodowanych, chorych i starszych oraz udostępnienie policyjnych

środków transportu na potrzeby ewakuacji osób i mienia oraz potrzeb działań ratowniczych, a także udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej oraz udział w pracach zabezpieczających urządzenia techniczne lub odtwarzania umocnień w sytuacjach eskalacji zagrożeń. Podpisanie powyższego porozumienia pozwoliło również na realizację podobnych porozumień w terenie gdzie były one podpisywane na poziomie wojewódzkim a także na poziomie powiatowym. Podpisanie tych porozumień miało na celu doprecyzowanie zasad współdziałania uwzględniając warunki lokalne pozwalając na efektywne i sprawne prowadzenie wspólnych działań. Należy w tym miejscu nadmienić, że współdziałanie Państwowej Straży Pożarnej i Policji dotyczy nie tylko wspólnie prowadzonych działań ratowniczych, ale także działań porządkowo-ochronnych, czy też ewakuacyjnych, prowadzenia wspólnych szkoleń i ćwiczeń, jak również działań w szeroko pojętym zakresie prewencyjnym.

Kolejnym przykładem regulacji współdziałania Państwowej Straży Pożarnej i Policji na szczeblu wojewódzkim jest porozumienie jakie podpisał Komendant Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach z Komendantem Wojewódzkim Policji w Katowicach Porozumienie o współdziałaniu Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach i Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach oraz podległych im jednostek organizacyjnych. Zachowując nadrzędność przypisanych w ustawach zadań, strony wyraziły wolę ścisłej współpracy w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego na terenie województwa śląskiego. Zakresem współpracy objęto trzy obszary działania: planowanie operacyjne, działania interwencyjne oraz działania szkoleniowe. Planowanie operacyjne jest realizowane w postaci zabezpieczenia dokumentacyjnego, organizacyjnego i logistycznego działań operacyjnych i szkoleniowych. W jego zakres wchodzi:

- dokonywanie bieżących oraz modyfikowanie już istniejących analiz stanu bezpieczeństwa na terenie całego województwa, jak i poszczególnych obszarów objętych ochroną przez podległe jednostki;
- ustalanie oraz aktualizowania zasad współdziałania, alarmowania i dysponowania
- podległych i nadzorowanych jednostek, organizacji i podmiotów;
- współpraca w opiniowaniu dokumentacji dotyczącej bezpieczeństwa, w tym zabezpieczenia imprez masowych oraz bezpieczeństwa środków transportu.

Z kolei działania interwencyjne są realizowane w trakcie prowadzonych interwencji i obejmują bieżącą wymianę informacji z zakresu gotowości bojowej podległych operacyjnie i zadaniowo jednostek, organizacji i podmiotów oraz ich możliwości dysponowania na

miejsce zdarzenia, udzielanie wzajemnego wsparcia technicznego i sprzętowego podczas wykonywanych czynności służbowych oraz wzajemne zabezpieczenie sprzętowe i logistyczne prowadzonych działań operacyjnych. Ponadto do działań interwencyjnych zaliczyć należy współpracę w powoływaniu i organizowaniu pracy zintegrowanego sztabu współdziałania, w tym zaplecza logistycznego oraz systemów łączności i powiadamiania, jak również udzielanie pomocy przy ustalaniu przyczyn wypadków, w których zostali poszkodowani ratownicy i policjanci. Ważny obszar przedsięwzięć wchodzący w zakres działań interwencyjnych obejmuje wykonywanie innych czynności mających wpływ na podniesienie standardów bezpieczeństwa publicznego, do których należy zaliczyć realizację czynności kontrolno-rozpoznawczych występujących zagrożeń oraz współdziałanie w czynnościach związanych z ustalaniem przyczyn zaistniałych zdarzeń, które wymagały interwencji organów bezpieczeństwa publicznego. Działania szkoleniowe prowadzą się w szczególności do planowania i organizowania doskonalenia zawodowego Państwowej Straży Pożarnej i Policji, obejmujące przede wszystkim organizowanie wspólnych warsztatów, seminariów, ćwiczeń, manewrów i zgrupowań szkolno-treningowych, bieżącą wymianę doświadczeń i opinii o zakresie przydatności dostępnego sprzętu technicznego oraz współdziałanie i wzajemne konsultacje uwzględniające wdrażanie nowych rozwiązań technicznych. Wymienione zadania strony porozumienia realizują poprzez uzgodnione i wdrożone procedury współdziałania, które są obowiązujące do stosowania przez strony porozumienia oraz podległe i nadzorowane jednostki terenowe, w zakresie właściwym do powierzonych zadań ustawowych. Za koordynację zadań wynikających z treści porozumienia odpowiadają odpowiednio, według właściwości, ze strony Państwowej Straży Pożarnej – kierujący komórką organizacyjną KW PSP właściwą dla spraw operacyjnych lub właściwą dla spraw szkoleniowych, natomiast ze strony Policji Naczelnik Wydziału Sztab Policji KWP bądź Naczelnik Wydziału Kadry i Szkolenia. Komendanci powiatowi i miejscy Policji i Państwowej Straży Pożarnej z chwilą otrzymania właściwego zakresu współpracy i współdziałania oraz procedur współdziałania, powiadamiania i alarmowania, zostali zobowiązani do wdrożenia ich w podległych sobie jednostkach. Dodatkowo strony porozumienia zostały upoważnione do wnioskowania, w celu prawidłowej realizacji zadań, o powołanie zespołów roboczych przewidzianych do opracowania dokumentacji wymagającej zatwierdzenia przez właściwego komendanta wojewódzkiego oraz powołania przedstawicieli stron, przewidzianych do bieżących kontaktów roboczych.

Ważnym elementem współdziałania w zakresie zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego jest współdziałanie podmiotów państwowych i społecznych.

Specyfikę takiego współdziałania można przedstawić na przykładzie Państwowej i Ochotniczej Straży Pożarnej. Jako ideę tego współdziałania zakładamy utworzenie krajowego systemu ratowniczo gaśniczego, gdzie Państwowa Straż Pożarna oraz jednostki ochotniczych straży pożarnych włączone do systemu stanowią trzon tego systemu, a partnerskie zaangażowanie tych podmiotów decyduje o jego sukcesie. Należy zauważyć, że ochotnicze straże pożarne są organizacjami tworzonymi na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. *Prawo o stowarzyszeniach*. Ponadto podstawowymi dokumentami określającymi ich funkcjonowanie są: statut Ochotniczej Straży Pożarnej oraz statut Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej. Statut Ochotniczej Straży Pożarnej określa szczegółowo organizację i zadania jednostki, co wynika z art.19. ust.2. ustawy o ochronie przeciwpożarowej a także z art.9. ustawy *Prawo o stowarzyszeniach*. Statut Ochotniczej Straży Pożarnej określa wszelkie dane organizacyjno-prawne, dotyczące jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP), w tym w szczególności: pełną nazwę jednostki, jej siedzibę, własny teren działania, a także rejon pomocy wzajemnej, informację o osobowości prawnej, sprawy majątkowe oraz organizację wewnętrzną. Podstawą podjęcia działalności przez Ochotniczą Straż Pożarną jest uchwalony statut, a także dokonana rejestracja w sądzie rejestrowym. Ochotnicza Straż Pożarna prowadzi swoją działalność w oparciu o uchwały walnych zebrań i zarządu, kierowana jest przez zarząd. Zarząd statutowe działania realizuje, kierując się podejmowanymi przez walne zebranie uchwałami. Statut Ochotniczej Straży Pożarnej określa zakres kompetencji jej władz, w tym także spraw zastrzeżonych wyłącznie do kompetencji walnego zebrania.

Koszty związane z funkcjonowaniem jednostek OSP, tzn. z ich utrzymaniem, wyposażeniem, wyszkoleniem oraz zapewnieniem gotowości bojowej ponosi gmina. Zadaniem gminy jest również bezpłatne umundurowanie członków Ochotniczej Straży Pożarnej, ich ubezpieczenie oraz ponoszenie kosztów okresowych badań lekarskich. Jednostki samorządu terytorialnego mogą także przekazywać środki pieniężne w formie dotacji. Także budżet państwa uczestniczy w kosztach utrzymania jednostek OSP włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Corocznie Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji wydaje rozporządzenie w sprawie wysokości środków finansowych i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej, działające w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Przekazane środki mogą być wykorzystane jedynie w celu zapewnienia gotowości bojowej jednostek. Jednostki OSP mają określony własny teren działania, jednakże w przypadku wezwania przez Państwową Straż Pożarną mają obowiązek uczestniczenia w działaniach ratowniczych poza terenem własnego działania.

W takim przypadku skarb państwa zwraca danej jednostce koszty, jakie zostały poniesione w związku z prowadzeniem działań ratowniczych poza terenem własnego działania. Procedura włączenia jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego została zawarta w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 września 2014 r. w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Zgodnie z zapisami ujętymi w rozporządzeniu do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego może być włączona jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej, której siły i środki są przewidziane do użycia w planie działań ratowniczych po spełnieniu określonych warunków. Do systemu zatem może zostać włączona jednostka, która posiada :

- co najmniej jeden średni lub ciężki samochód ratowniczo-gaśniczy,
- co najmniej 12 wyszkolonych ratowników,
- skuteczny system łączności powiadamiania i alarmowania,
- urządzenia łączności w sieci radiowej systemu na potrzeby działań ratowniczych;
- pozostaje w gotowości do podejmowania działań ratowniczych..

Do systemu może być włączona także jednostka, która jest wyposażona i której ratownicy są wyszkoleni na poziomie pozwalającym na realizację specjalistycznych czynności ratowniczych. Ocenę spełnienia warunków przez jednostkę Ochotniczej Straży Pożarnej przeprowadza właściwy miejscowo komendant powiatowy PSP, co jest początkiem wszczęcia procedury. Włączenie jednostki OSP do systemu jest poprzedzone podpisaniem porozumienia pomiędzy właściwym terenowo Komendantem Powiatowym PSP, zainteresowaną jednostką a podmiotem zapewniającym utrzymanie jednostki (zarządem gminy reprezentowanym przez wójta, burmistrza lub prezydenta). Należy zauważyć, że podpisanie porozumienia jest aktem włączenia jednostki ochotniczej straży pożarnej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego a jednocześnie dokumentem świadczącym o współdziałaniu z tym systemem.

W przedmiotowym porozumieniu określa się w szczególności: deklarowaną gotowość operacyjną, w tym siły i środki jednostki przewidziane do wykorzystania w systemie; zadania ratownicze przewidziane dla jednostki w ramach funkcjonowania systemu; wymaganą liczbę a także wymagany poziom wyszkolenia ratowników w jednostce; określa się także sposób utrzymania stanu gotowości jednostki do działań ratowniczych, w szczególności w odniesieniu do sprawności technicznej samochodów pożarniczych a także ich wyposażenia, przygotowania ratowników do działań, przebiegu i skuteczności alarmowania, określenia sposobu przekazywania informacji dotyczącej aktualnej gotowości operacyjnej lub jej

czasowego obniżenia a także okres obowiązywania porozumienia oraz warunki rozwiązania porozumienia, musimy również zauważyć, że porozumienie zostaje zawarte na czas określony. W wyniku zawarcia stosownego porozumienia pomiędzy trzema podmiotami, właściwy Komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej przedstawia właściwemu komendantowi wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej wniosek o włączenie jednostki do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, z którą zawarł porozumienie, dołączając stosowne uzasadnienie. Następnie wniosek zostaje przesłany przez właściwego komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej do Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej, który może włączyć jednostkę do systemu. Jednostka zostaje włączona do systemu na okres obowiązywania porozumienia. Komendant Główny PSP jest zobowiązany prowadzić ewidencję jednostek OSP, które zostały włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Obecnie z Krajowym Systemem Ratowniczo-Gaśniczym współdziałają 4423 jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych.

W ramach rozwoju krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, Komendant Główny PSP sprecyzował standardy w aspekcie szkoleniowym i sprzętowym włączenia jednostki OSP do systemu. Wprowadzając tą standaryzację określił, że każda jednostka powinna posiadać co najmniej dwunastu ratowników spełniających wymagania bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych. Przyjęto także, że ratownicy powinni posiadać odpowiednie przeszkolenie pożarnicze gdzie cały stan ratowników (czyli minimum 12) winno posiadać przeszkolenie podstawowe, dwóch ratowników powinno legitymować się szkoleniem dla naczelników jak również dwóch szkoleniem dla dowódców, trzech ratowników powinno posiadać szkolenie dla kierowców-konserwatorów, przynajmniej czterech ratowników powinno posiadać przeszkolenie w zakresie udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy, taka sama ilość ratowników powinna posiadać przeszkolenie w zakresie ratownictwa technicznego a także kierowania ruchem drogowym oraz zabezpieczenia lądowiska dla śmigłowca lotniczego pogotowia ratunkowego. Komendant Główny sprecyzował także standard sprzętowy, w jaki powinna być wyposażona jednostka OSP, która ubiega się o włączenie do systemu. Winna ona dysponować, czterema kompletami aparatów powietrznych nadciśnieniowych, jednym zestawem hydraulicznych narzędzi ratowniczych jak również jednym agregatem prądotwórczym, pompą do wody zanieczyszczonej, zestawem PSP R 1 (do kwalifikowanej pierwszej pomocy), jak również łącznością radiową, w tym sprzętem do selektywnego wywołania. Wprowadzenie standardów zarówno w aspekcie osobowo-szkoleniowym, jak i sprzętowym pozwoliło na ujednolicenie przygotowania jednostek OSP do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych jak również współdziałania z Państwową Strażą Pożarną. Przyjmując

tutaj dodatkowo aspekt jakościowy, zauważamy, że pozwoli to także na prowadzenie działań w zakresie podstawowym, jak i specjalistycznym. Wprowadzenie natomiast aspektu ilościowego pozwoli tak uzupełnić sieć Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG) w jednostki OSP, aby czas dotarcia sił ratowniczych do miejsca zdarzenia nie był dłuższy niż 15 minut od momentu otrzymania zgłoszenia o zdarzeniu. Udział w działaniach ratowniczych jednostek OSP włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego systematycznie rośnie, co jest związane z występowaniem coraz większej ilości zdarzeń, ale także coraz lepszego przygotowania pod względem wyposażenia oraz wyszkolenia jednostek OSP do działań ratowniczych. Jednostki OSP włączone do KSRG pełnią szczególną rolę podczas działań ratowniczych, prowadzonych szczególnie na terenach wiejskich oraz w małych miasteczkach. Jednostki ochotniczych straży pożarnych, które zostały włączone do KSRG, przyjmują w ramach dobrowolnego porozumienia dodatkowe zadania w zakresie działań ratowniczych i są bardzo poważnym podmiotem współdziałającym i wspierającym dla jednostek Państwowej Straży Pożarnej, szczególnie jest to widoczne podczas długotrwałych, rozległych i masowych zdarzeń. W tych przypadkach udział jednostek OSP włączonych do KSRG jest nieodzowny, gdyż potencjał, jakim dysponuje Państwowa Straż Pożarna, biorąc pod uwagę zasoby ludzkie i sprzętowe, jest niewystarczający, mogliśmy się o tym przekonać podczas działań powodziowych prowadzonych na terenie naszego kraju w 2010 roku. Należy także zauważyć, że odpowiednie wyszkolenie, doświadczenie oraz dysponowanie nowoczesnym sprzętem pozwalają na rozszerzenie działań jednostek OSP w zakresie podstawowym, które nie sprowadza się już tylko do gaszenia pożarów. W katalogu podejmowanych działań podstawowych możemy wymienić działania z ratownictwa technicznego, w szczególności drogowego, umiejętność udzielenia kwalifikowanej pierwszej pomocy medycznej osobom, które odniosły obrażenia, stworzenie lądowiska i przyjęcie statku powietrznego zarówno podczas dnia, jak i w porze nocnej, oświetlenie terenu akcji czy też odpowiednie oznakowanie i zabezpieczenie miejsca zdarzenia, jak również kierowania ruchem drogowym w przypadku braku lub niewystarczającej ilości funkcjonariuszy Policji. Jednostki OSP włączone do systemu działają także coraz częściej w zakresie działań specjalistycznych, w szczególności możemy wymienić tutaj prowadzenie akcji wodno-nurkowych. Udział w działaniach poszukiwawczo-ratowniczych czy też ostatnio specjalizowanie się w działaniach wysokościowych, zaangażowanie oraz profesjonalizm strażaków OSP powodują, że są nieodzownym wsparciem we współdziałaniu z jednostkami ratowniczo-gaśniczymi PSP.

Innym przykładem współdziałania podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo powszechne, gdzie rolę wiodącą pełni podmiot społeczny jest zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa

w górach. Problem ten reguluje ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich. Ustawa określa czym jest ratownictwo górskie i charakteryzuje je jako zorganizowane udzielanie pomocy osobom, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia w górach jak również transportowanie zwłok z gór. Również w tym akcie prawnym określone zostało czym jest ratownictwo narciarskie, definiowane jako organizowanie i udzielanie pomocy osobom, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia na zorganizowanych terenach narciarskich. Przepis ten nakłada również obowiązek zapewnienia warunków bezpieczeństwa osób przebywających w górach na ministra właściwego do spraw wewnętrznych i administracji, a także organy jednostek samorządu terytorialnego, na terenie których wykonywane jest ratownictwo górskie. Ponadto zgodnie z ustawą obowiązek ten spoczywa również na dyrekcji parków narodowych i krajobrazowych położonych na obszarze gór, a także należy do osób fizycznych, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej prowadzących w górach zorganizowaną działalność w zakresie sportu, rekreacji i turystyki. W przywołanym akcie prawnym zostało również określone na czym polega zapewnienie warunków bezpieczeństwa w górach. Ustawodawca wymienia tu w szczególności: oznakowaniu terenów, obiektów i urządzeń służących do uprawiania sportu, rekreacji lub turystyki, ustaleniu zasad korzystania z danego terenu, obiektu lub urządzenia, zapewnieniu podmiotom uprawnionym do wykonywania ratownictwa górskiego warunków do organizowania pomocy oraz ratowania osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia oraz ogłaszaniu komunikatu lawinowego.

W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na zapis, który mówi o zapewnieniu podmiotom uprawnionym do ratownictwa górskiego stworzenie odpowiednich warunków do wykonywania zadań w zakresie bezpieczeństwa. Podkreślić także należy, iż zgodnie z obowiązującymi przepisami zadania te mogą wykonywać tylko te podmioty, które uzyskały zgodę ministra właściwego do spraw wewnętrznych i administracji na wykonywanie ratownictwa górskiego oraz uzyskały wpis do rejestru jednostek współpracujących z systemem Państwowe Ratownictwo Medyczne, o którym mowa w art.17 ust.1 ustawy z dnia 8września 2006r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym, zwane podmiotami uprawnionymi do wykonywania ratownictwa górskiego. Należy także przedstawić, że w ramach ratownictwa górskiego podejmowane są działania ratownicze polegające w głównej mierze na: przyjęciu zgłoszenia o wypadku lub zdarzeniu dotarciu na miejsce wypadku z wyposażeniem ratowniczym udzieleniu kwalifikowanej

pierwszej pomocy jak również zabezpieczeniu i ewakuacji osób przebywających w górach z terenów stanowiących zagrożenie dla życia i ich zdrowia transporcie osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia do miejsca, gdzie jest możliwe podjęcie medycznych czynności ratunkowych przez jednostki systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne, po uprzednim uzgodnieniu miejsca przekazania osoby, której udzielono pomocy w ramach działań ratowniczych, z dyspozytorem jednostki systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne. Podmioty prowadzące ratownictwo górskie są również zobowiązane do prowadzenia w górach poszukiwania osób zaginionych.

Biorąc pod uwagę fakt, iż podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa górskiego są organizatorami akcji ratowniczych, kierują tymi działaniami, oraz koordynują i bezpośrednio prowadzą działania ratownicze w ramach ratownictwa górskiego. Jednostki te również współdziałają przy wykonywaniu ratownictwa górskiego i mogą w czasie prowadzenia działań ratowniczych żądać pomocy od organów administracji rządowej i samorządowej, oraz innych jednostek współpracujących z systemem Państwowe Ratownictwo Medyczne, a także jednostek podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych i administracji oraz Ministra Obrony Narodowej. Ponadto do udzielenia pomocy podmiotom prowadzącym działania w zakresie ratownictwa górskiego są zobowiązane Państwowe Gospodarstwa Leśne Lasy Państwowe, dyrekcja parków narodowych jak również parków krajobrazowych.

Ciekawym przykładem współdziałania podmiotu społecznego i państwowego w zakresie bezpieczeństwa w górach jest województwo małopolskie gdzie w dniu 3 lipca 2018 roku w Komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie odbyło się spotkanie, podsumowujące kilkumiesięczne prace dotyczące ustalenia szczegółowych zasad współdziałania pomiędzy grupami Górskiego Pogotowia Ratunkowego (GOPR) funkcjonującymi na terenie województwa małopolskiego a krajowym systemem ratowniczo-gaśniczym funkcjonującym na terenie tegoż województwa. Efektem spotkania było podpisane zaktualizowanych porozumień pomiędzy Małopolskim Komendantem Wojewódzkim PSP a grupami regionalnymi Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego – Grupa Jurajska, Grupa Krynicka, Grupa Podhalańska, Grupa Beskidzka. Podpisane porozumienia regulują zasady współdziałania w zakresie wzajemnego powiadamiania i informowania o zdarzeniach ratowniczych w ramach obszarów współdziałania a także organizowania wspólnych szkoleń, ćwiczeń i manewrów. Integralną częścią porozumień jest katalog zdarzeń, opracowany na podstawie rzeczywistych zdarzeń, jakie miały miejsce na przestrzeni ostatnich 10 lat, podczas których były prow-

adzone wspólne działania podmiotów krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego i GOPR-u. W katalogu wskazane zostały podmioty odpowiedzialne za organizację akcji ratowniczych, podmioty współdziałające a także przypadki wzajemnego powiadamiania się o prowadzonych działaniach. Na podstawie podpisanych porozumień, właściwi terytorialnie komendanci powiatowi i miejscy PSP podpisali szczegółowe zasady współpracy na obszarze powiatów, w których funkcjonują regionalne grupy GOPR.

Podsumowując należy zauważyć, że aby funkcjonowanie systemu bezpieczeństwa powszechnego było efektywne, konieczne jest dobre współdziałanie pomiędzy wszystkimi elementami (podsystemami) dla osiągnięcia głównego celu, jakim jest zapewnienie bezpieczeństwa powszechnego. Wszyscy uczestnicy tego systemu, pomimo tego, że działają na podstawie różnych aktów prawnych i mają odmienną podległość instytucjonalną, funkcjonują w tej samej przestrzeni publicznej, realizując różne zadania na rzecz bezpieczeństwa powszechnego. Za stworzenie i sprawne funkcjonowanie systemu bezpieczeństwa powszechnego odpowiada państwo, dla którego zapewnienie bezpieczeństwa jest jednym z podstawowych i najważniejszych zadań.

Bibliografia:

1. R.Kulczycki, *Bezpieczeństwo a nauka i dydaktyka*, [w:] *Współczesne postrzeganie bezpieczeństwa*, K.Jałoszyński, B.Wiśniewski, T.Wojtuszek (red.), Bielsko-Biała 2007, s. 272.
2. Z. Ścibiorek, B. Wiśniewski, R.B. Kuc, A. Dawidczyk, *Bezpieczeństwo wewnętrzne*, Wydawnictwo Adam Marszałek Toruń 2015, s.19.
3. Szerzej, B. Wiśniewski, *System bezpieczeństwa państwa: konteksty teoretyczne i praktyczne*, Wyższa Szkoła Policji, Szczytno 2013, s. 19.
4. Z. Ścibiorek, B. Wiśniewski, R.B. Kuc, A. Dawidczyk, *Bezpieczeństwo wewnętrzne*, cyt.wyd., s.30.
5. Szerzej, B. Wiśniewski, *Once again about Fighting with Asymmetric Threats Based on the Example of Fight with Subversion*, [w:] *Internal Security January-June 2017*, Volume 9 Issue 1, Wyższa Szkoła Policji, Szczytno 2017, s. 141-152.
6. Por. (red.) J. Fiebig, M. Róg, A. Tyburska, *Bezpieczeństwo to wspólna sprawa. Ochrona bezpieczeństwa publicznego – rozwiązania systemowe w skali kraju i regionu*. Materiały poseminaryjne, Szczytno 2002, s. 3.
7. Szerzej, A.Czupryński, B.Wiśniewski, J.Zboina (red. nauk.), *Wybrane problemy badań w naukach o bezpieczeństwie*, Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpożarowej, Józefów 2014.
8. J. Ziobro, P. Lubiewski, *Podstawowe problemy powszechności zagrożeń dla ludzi i środowiska*, [w:] *Racjonalizacja zarządzania jednolitymi formacjami umundurowanymi odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo wewnętrzne*, Tom III, red. nauk. B.Wiśniewski, Szkoła Główna Służby Pożarniczej, Warszawa 2018, s. 8.
9. Szerzej, B.Wiśniewski, J.Kozioł, J.Falecki *Podjęcie decyzji w sytuacjach kryzysowych*, Wyższa Szkoła Policji, Szczytno 2017.
10. J. Prońko, *Teoretyczne aspekty współdziałania*, [w:] red. E. Nowak i B. Wiśniewski, *Współdziałanie struktur organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych i administracji z pozostałymi elementami systemu obronnego*, MSWiA, Warszawa 2006, s. 46.
11. J.Kaczmarek, A.Skowroński, *Bezpieczeństwo. Świat-Europa-Polska*, Alta 2, Wrocław 1998, s. 5.
12. Z. Ścibiorek, B. Wiśniewski, R.B. Kuc, A. Dawidczyk, *Bezpieczeństwo wewnętrzne*, cyt.wyd., s.41.
13. Tamże, s.42.
14. B. Wiśniewski, S. Zalewski (red.), *Bezpieczeństwo wewnętrzne RP w ujęciu systemowym i zadań administracji publicznej*, wyd. cyt., s. 85.
15. Tamże.
16. Szerzej, B.Wiśniewski (red. nauk.), *Racjonalizacja zarządzania jednolitymi formacjami umundurowanymi odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo wewnętrzne*, Tom III, Szkoła Główna Służby Pożarniczej, Warszawa 2018.
17. H. Zgólkowska (red.), *Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny*, t. 17, Wydawnictwo Kurpisz, Poznań 1998, s. 169.
18. M. Szymczak (red.), *Słownik języka polskiego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002. s. 714.
19. B. Kaczmarek, *Współdziałanie przedsiębiorstw w gospodarce rynkowej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2000, s. 6.
20. B. Kożuch, *Nauka o organizacji*, CeDeWu, Warszawa 2008, s. 211.
21. B. Bemberek, *Wokół koncepcji współdziałania*, w: M. Górzynski (red.), *System wspierania grup przedsiębiorczości – publikacja podsumowująca*, Instytut Gospodarki Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania, Rzeszów 2006, s. 36.
22. A. Lipka, *Współdziałanie. Zmierzch rywalizacji pracowników*, Difin, Warszawa 2004, s. 17.
23. B. Kaczmarek, *Współdziałanie przedsiębiorstw w gospodarce rynkowej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2000, s.5.
24. H. Jagoda., J. Lichtarski, *Kilka uwag o stanie i tendencjach w zakresie współdziałania gospodarczego przedsiębiorstw* [w:] J. Skalik (red.), *Zmiana warunkiem sukcesu. Integracja, globalizacja, regionalizacja – wyzwania dla przedsiębiorstw*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Wrocław 2002, s.151.
25. Szerzej, B.Wiśniewski, *Organizacja przygotowań obronnych administracji publicznej*, rozprawa habilitacyjna, AON, Warszawa 2009.

- 26.E. Ura, Prawne zagadnienia ochrony osób i mienia, Wydawnictwo Oświatowe FOSZE, 1998, s. 124.
27. Tamże, s. 125.
- 28.J. Wróbel. A. Chechelski, Współdziałanie Policji z wybranymi podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i porządek publiczny, Wydawnictwo Szkoły Policji, Katowice 2010 r., s.6.
- 29.J. Szafranski, Współdziałanie jednostek obrony terytorialnej i policji w walce z terroryzmem, WSPol Szczytno 2004, s. 127.
30. Dziennik Urzędowy nr 8, poz. 94-95, z 2001 roku Komendy Głównej Policji, Warszawa 23 lipca 2001 r., s. 364.
31. Szerzej, J.Prońko, B.Wiśniewski (red. nauk.), Zarządzanie instytucjami publicznymi i prywatnymi w kontekście niepewności, zagrożeń, kryzysów i ryzyka, Wyższa Szkoła Policji, Szczytno 2017.
32. Por., T.Zwęgliński, C. Morgado, Analytical Approach to Cooperation Between Fire Brigade and the Police – Comparison Study on Base of Polish and Portuguese Experiences, [w:] Internal Security, January-June 2018, Volumne 10, Issue 1, Wyższa Szkoła Policji, Szczytno 2018, s. 161-182.
33. K. Justyński, Współdziałanie Policji z Państwową Strażą Pożarną na przykładzie województwa śląskiego, Warszawa 2017, Zeszyty Naukowe SGSP nr 3/2017, s.49.
34. Tamże, s.50.
35. Szerzej, B.Wiśniewski, A.Babiński, A.Osierda, P.Kobes (red. nauk.), Administracja bezpieczeństwa. Wybrane problemy, Tom IV, Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2017.
36. Tamże, s.51.
37. Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach, Dz.U.2001, nr 79, poz.855 z późn. zm.
38. Statut Ochotniczej Straży Pożarnej oraz Statut Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, dostępny jest na stronie www.zosprp.pl
39. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej, Dz.U. z 1991, nr 81, poz. 351 z późn. zm.
40. Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach, cyt.wyd.
41. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej, wyd. cyt., art.32, ust 1-4.
42. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 sierpnia 2018 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2018 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, Dz.U. 2018 poz. 1728.
43. Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 września 2014 r. w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, Dz.U. 2014 poz. 1317.
44. Dane na dzień 31.12.2018 r. pozyskane ze strony internetowej Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej.
45. *Rozwój Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego w układzie jakościowo-ilościowym*, Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej, Warszawa grudzień 2011, s. 4.
46. Tamże, s.5.
47. Szerzej, B. Kogut, *Współczesność oraz perspektywy krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, Tom I: Rozwiązania prawno-organizacyjne*, SA PSP, Kraków 2014.
48. *Rozwój Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, wyd. cyt., s. 7.*
49. Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich, Dz. U. z 2011 r. Nr 208, poz. 1241, z późn.zm.
50. Ustawa z dnia 8 września 2006r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym, Dz. U. z 2017 r. poz. 2195 z późn. zm.

B. Kogut (Akademia WSB, Polska)

J. Ziobro (College of Law and Administration - Rzeszów College, Poland)

CHOSEN PROBLEMS OF COOPERATION OF ELEMENTS OF THE GENERAL SAFETY SYSTEM OF THE REPUBLIC OF POLAND

Summary: The contemporary environment of general safety is characterized by the dynamic development of threats to man and his precious values (life, health, property, natural environment), resulting mainly from the progress of civilization and climate change, which in its effect occur in natural environment. These facts make general safety a complicated process involving authorities and public and social entities that provide various rescue and assistance services when these threats materialize. A large variety of threats, their types, as well as the scale of frequency of occurrence and impact, mean that obtaining an acceptable level of security requires multi-faceted and multi-dimensional cooperation of all bodies and institutions (public, social, economic) responsible for its provision and maintenance.

The study presents the issue of implementing joint ventures of selected elements of the general safety system functioning in the Republic of Poland. Due to the circumstances presented above, an analysis was also made of the possibilities of cooperation between elements of the general safety system with each other and with the surroundings. It was also defined what general

safety is, assuming that it is related to the civilizational surroundings and natural environment in which citizens and their communities do not feel a threat to their existence or basic life interests, due to the state providing formal, institutional and practical guarantees of protection leading to socially acceptable risk level. An analysis of applied organization of cooperation solutions was also presented, while assessing both their effectiveness and efficiency.

Keywords: safety, threats, cooperation, rescue, fire brigade, police, law, administratio

Б. Козут (Академія ВСБ, Польща)

Ж. Зьобро (Вища школа права та адміністрації – Жешівська вища школа, Польща)

ВИБРАНІ ПРОБЛЕМИ СПІВПРАЦІ ЕЛЕМЕНТІВ СИСТЕМИ ЗАГАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

Анотація: Сучасне середовище загальної безпеки характеризується динамічним розвитком загроз людині та її цінностям (життю, здоров'ю, майну, природному середовищу), що виникають, головним чином, з прогресу цивілізації та зміни клімату, які відбуваються у природних умовах. Ці факти роблять загальну безпеку країни складним процесом, в якому беруть участь органи влади, громадські та соціальні установи, що надають різноманітні послуги з порятунку та допомоги, коли ці загрози виникають. Велика різноманітність загроз, їхні види, а також масштаби виникнення та впливу означають, що досягнення прийняттого рівня безпеки вимагає багатогранної та багатовимірної співпраці між усіма органами та установами (державними, соціальними, економічними), відповідальними за надання безпеки та її утримання. У дослідженні представлені питання впровадження спільних заходів обраних елементів загальної системи безпеки, що функціонують у Республіці Польща. У зв'язку з наведеними вище обставинами також було проведено аналіз можливостей співпраці елементів загальної системи безпеки між собою та навколишнім середовищем. Також дано визначення, чим є загальна безпека, за умови, що вона пов'язана з цивілізаційним та природним середовищем, в якому громадяни та їх громади не відчують загрози для власного існування чи основних життєвих інтересів, завдяки державі, що забезпечує формальні, інституційні та практичні гарантії захисту, які ведуть до соціально прийняттого рівня ризику. Було також представлено аналіз застосованих рішень організації співробітництва при оцінці їх ефективності та результативності.

Ключові слова: безпека, загрози, співпраця, рятувальна служба, пожежна служба, поліція, право, адміністрація.

*Науково-методична стаття